

Pääluokka 27

PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Selvitysosa:

Toimintaympäristön kuvaus

Turvallisuusympäristön kehitys ja siihen vaikuttavat sotilaalliset ja ei-sotilaalliset tekijät ovat vaikeasti ennakoitavia ja heijastusvaikutuksiltaan arvaamattomia.

Kansainvälisen tilanteen kiristymisestä huolimatta Suomeen ei kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa. Sotilaalliseen voimankäyttöön Suomea vastaan tai sillä uhkaamiseen on kuitenkin varauduttava. Suomen puolustuksen on kyettävä vastaamaan sotilaallisen painostukseen, nopeasti kehittyvään sotilaalliseen uhkaan sekä eriasteiseen sotilaalliseen voimankäyttöön, myös laajamittaiseen sotilaallisen hyökkäykseen. Sotilaallinen voimankäyttö on myös osa laaja-alaisen vaikuttamisen keinovalikoimaa. Pandemiakriisi ei muuta sotilaallista uhkakuvaa eikä Suomen lähialueen turvallisuustilannetta.

Lisääntyvä suurvaltakilpailu ja kansainvälisen sopimusjärjestelmän heikentyminen vaikeuttavat ennakointia Suomen lähialueilla. Venäjällä on kyky käynnistää nopeasti ja yllätyksellisesti operaatioita, joissa yhdistyy laaja keinovalikoima. Nato, Yhdysvallat ja monet Suomen eurooppalaiset kumppanimaat ovat lisänneet sotilaallista läsnäoloa ja harjoitustoimintaa Itämeren alueella ja laajemmin Euroopassa. Tällä on ollut vakauttava vaikutus turvallisuusympäristöömme. Jos turvallisuus lähialueillamme tai muualla Euroopassa olisi uhattuna, ei Suomi EU:n jäsenenä voisi olla ulkopuolinen.

Suomen puolustuksen toimintaympäristö säilyy jännitteisenä ja vaikeasti ennakoitavana. Tämä korostaa kykyä toimia, ennaltaehkäistä ja puolustautua kaikissa operatiivisissa toimintaympäristöissä. Sotilaallinen toiminta Itämeren alueella on aktiivista. Myös arktisen alueen sotilasstrateginen merkitys on lisääntynyt. Kahden- ja monenvälinen puolustusyhteistyö ovat lisääntyneet turvallisuusympäristön muutosten myötä.

Teknologinen kilpailu, kybertoimintaympäristön kehittyminen sekä monipuolistuva sotilaallisten ja ei-sotilaallisten keinojen valikoima ovat keskeisiä sodan ja sitä alemman asteisten kriisien kuvaan vaikuttavia tekijöitä. Uusien vaikuttamiskeinojen kehitys on vaikeuttanut uhkatilanteiden tunnistamista ja niihin reagoimista. Sotilaallisten kriisien enakkovaroitus aika on lyhentynyt, ja kynnys voimankäyttöön on alentunut. Toimintaympäristö on laajentunut teknologisen kehityksen ja sodankäynnin menetelmien kehittymisen vuoksi käsittämään perinteisten maa-, meri- ja ilmailottuvuuksien lisäksi avaruus-, kyber- ja informaatioulottuvuudet.

Kokonaismaanpuolustus, kokonaisturvallisuus ja Suomen sotilaallinen puolustaminen kytkeytyvät kiinteästi toisiinsa. Puolustusvoimat varautuu laaja-alaiseen vaikuttamiseen yhdessä muiden toimijoiden kanssa osana kehittyvää kokonaisturvallisuuden mallia. Kansallinen varautuminen muodostaa perustan myös materiaalisen valmiuden turvaamiselle ja hankinnoille kriisitilanteessa. Korkea maanpuolustustahto, yhteiskunnan sitoutuminen puolustuksen toimintaedellytysten turvaamiseen ja kokonaisturvallisuuden malli ovat tärkeitä myös tulevaisuudessa. Toimintaympäristössä korostuvat muun muassa ennakointi, tiedonvaihto ja eri hallinnonalojen valmius toimia nopeasti kehittyvissä tilanteissa sekä kansallisesti että yhteistyössä kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet

Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tärkeimmät osatekijät ovat Suomen laissa hallinnonalalle säädetyt tehtävät sekä hallitusohjelman, valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen selonteon sekä puolustusselonteon ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian linjausten ja niissä asetettujen tavoitteiden toteuttaminen.

Valtioneuvoston hyväksymiin valtion taloutta ja toimintapolitiikkaa koskeviin linjauksiin perustuen puolustusministeriön hallinnonalalle asetetaan seuraavat yhteiskunnalliset vaikuttavuustavoitteet:

- Suomen etujen mukainen puolustuspolitiikka
- Ennaltaehkäisevä sotilaallinen puolustuskyky ja kyky sotilaallisen voimankäytön torjuntaan
- Turvallinen yhteiskunta
- Kansainvälisen turvallisuuden vahvistaminen.

Yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista arvioidaan puolustusministeriössä itsearviointina hallituksen vuosikertomuksen laatimisesta annetun ohjeistuksen mukaisesti. Arvioinnin perustana on toimintavuoden toteutuma suhteessa pitkän aikavälin tavoitetilaan, jossa lähtökohtana on toimintaympäristöön suhteutettu valmius ja torjuntakyky.

Sukupuolten välinen tasa-arvo

Naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja sotilastehtäviin edistetään. Puolustusvoimissa laajennetaan ja jatketaan määräaikaista kokeilua, jonka aikana varusmiespalvelusta ja naisten vapaaehtoista asepalvelusta suorittavat majoitetaan joukko-osastoissa samoihin majoitustiloihin. Kokeilussa on tavoitteena selvittää yhteismajoituksen vaikutusta sekä ryhmäkiinteyteen että tasa-arvon kokemiseen. Kokeilusta laaditaan raportti kehittämis ehdotuksineen.

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan kansallisen toimintaohjelman periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Puolustushallinnon osalta päätavoitteet ovat turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan sukupuolijakauman tasapainottaminen sekä gender-näkökulman sisällyttäminen turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen. Tavoitteena on, että naisten osuus kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 %, ja sukupuolineuvonantajien sekä -yhdyshenkilöiden määrää lisätään. Puolustushallinto on mukana NORDEFCO-yhteistyössä kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa. Puolustusvoimien sukupuolinäkökulmaan liittyviä tavoitteita ja kehittämistä käsittelevää ohjeistusta uudistetaan huomioiden ulkoministeriön johdolla laadittu, vuosien 2018—2022, päätöslauselman 1325 kansallinen toimintaohjelma. Puolustushallinto osallistuu neljännen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus –toimintaohjelman valmisteluun.

Puolustusvoimat varmistaa, että sen antamaan asevelvollisten, kantahenkilökunnan ja kriisinhallintahenkilöstön koulukseen sisällytetään sukupuolinäkökulma. Puolustusvoimien tavoitteena on tältä osin tarkistaa opetussuunnitelmat.

Puolustushallinto asettaa yleisen asevelvollisuuden kehittämistä ja maanpuolustusvelvollisuuden täyttämistä selvittävän laajapohjaisen parlamentaarisen komitean raportin perusteella tasa-arvoa edistävät tavoitteet.

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö ja yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatioissa työskenteleviä, opis-keleviä ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan. Sukupuolten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta seurataan sukupuolittain ja tietoa sitoudutaan hyödyntämään päätöksenteossa. Asevelvollisten koulutuksessa huomioidaan lisääntyvän maahanmuuton myötä Suomen kansalaisuuden saaneet henkilöt ja kaksoiskansalaiset.

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä

Hallinnonalan henkilötyövuosimäärä vähenee noin 220 henkilötyövuodella vuoteen 2021 verrattuna lähinnä siitä syystä, että vuonna 2021 Puolustusvoimiin palkattiin elvytykseen liittyen sopimussotilaita ja muuta määräaikaista henkilöstöä.

Kestävä kehitys

Puolustusministeriön hallinnonala jatkaa kestävä kehityksen edistämistä painopisteinä vakaus ja turvallisuus, henkilöstön ja koulutettavien hyvinvointi, tasa-arvo ja yhdenvertaisuus, ympäristövastuullisuus, energia- ja ilmastovastuullinen toiminta sekä elinkaariajattelun ja kiertotalouden tukeminen:

- Osallistutaan sotilaallisiin kriisinhallintaoperaatioihin ja koulutetaan sotilaallisen kriisinhallinnan tehtäviin noin 600 sotilasta
- Jatketaan ympäristöstrategian toimeenpanoa sekä panostetaan ympäristöriskien hallintaan ja haittojen ennaltaehkäisyyn 4 milj. euroa
- Aloitetaan päivitetyn Puolustusvoimien energia- ja ilmasto-ohjelman (2021) toimeenpano valtioneuvoston hiilineutraaliustavoitteen tukemiseksi
- Edistetään kiertotaloutta vaatetusmateriaalin hävittämistä koskevilla puutejärjestelyillä.

Pääluokan valtuudet momenteittain (milj. euroa)

		2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
27.10.01	<i>Puolustusvoimien toimintamenot</i> (siirtomääräraha 2 v)		
	— tilausvaltuus	152,9	151,6
27.10.18	<i>Puolustusmateriaalihankinnat</i> (siirtomääräraha 5 v)		
	— tilausvaltuus	881,3	155,5

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2020—2022

	v. 2020 tilinpäätös 1000 €	v. 2021 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2022 esitys 1000 €	Muutos 2021—2022	
				1000 €	%
01. Puolustuspolitiikka ja hallinto	339 862	584 831	729 303	144 472	25
01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	16 821	16 515	16 542	27	0
21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)	2 875	2 875	2 875	—	0
29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonnalisäveromenot (arviomääräraha)	320 166	565 441	709 886	144 445	26
10. Sotilaallinen maanpuolustus	2 767 993	4 237 181	4 309 917	72 736	2
01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 974 943	1 969 138	1 961 828	-7 310	0
18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)	779 398	783 991	820 737	36 746	5
19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)	10 000	1 479 000	1 522 500	43 500	3
50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)	3 652	5 052	4 852	-200	-4
30. Sotilaallinen kriisinhallinta	59 386	58 739	64 283	5 544	9
20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)	59 386	58 729	64 273	5 544	9
95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)	-0	10	10	—	0
Yhteensä	3 167 240	4 880 751	5 103 503	222 752	5
Henkilöstön kokonaismäärä	13 020	12 520	12 300		

01. Puolustuspolitiikka ja hallinto

Selvitysosa: Puolustusministeriö vastaa valtioneuvoston osana ja hallinnonalansa ohjaajana puolustuspolitiikan ja puolustusyhteistyön, sotilaallisen maanpuolustuksen, muiden viranomaisten tukemisen, kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen sekä sotilaallisen kriisinhallinnan ohjauksesta, valmistelusta ja seurannasta sekä kokonaismaanpuolustuksen yhteensovittamisesta.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Puolustusministeriölle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitettyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- strategisten suorituskykyhankkeiden kokonaisuuden hallinta
 - puolustuskyvyn pitkän aikavälin kehittämisperusteiden valmistelu ja siihen liittyvä ohjaus
 - monenkeskisen ja kahdenvälisen puolustusyhteistyön kehittäminen ja hyödyntäminen
 - kansainvälisen avun antamista ja vastaanottamista koskevien edellytysten varmistaminen
 - henkilöstörakenteen kehittämisen ohjaaminen ja riittävien henkilöstöresurssien turvaaminen
- Puolustusvoimille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

01. Puolustusministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 16 542 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

1) räjähtävän materiaalin turvallisuuteen keskittyvän järjestön (Munitions Safety Information Analysis Center) ja Euroopan puolustusviraston sekä muiden kansallisten ja kansainvälisten yhteisöjen jäsenmaksujen ja maksuosuuksien maksamiseen

2) Turvallisuuskomitean sihteeristön menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahasta käytetään jäsenmaksuihin arviolta 898 000 euroa ja tutkimus- ja selvitystoimintaan 1 010 000 euroa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	14 371	16 685	16 662
Bruttotulot	116	170	120
Nettomenot	14 255	16 515	16 542
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	4 403		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	6 969		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

JTS-miljardin tuottavuussäästö	-46
Palkkausten tarkistukset	73
Yhteensä	27

2022 talousarvio	16 542 000
2021 III lisätalousarvio	—
2021 talousarvio	16 515 000
2020 tilinpäätös	16 821 000

21. Puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 2 875 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää puolustusministeriön hallinnonalan tuottavuutta edistävien investointien, tutkimusten, selvitysten sekä koulutus- ja muiden palveluiden hankkimiseen samoin kuin tuottavuushankkeiden toimeenpanoon.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää hankkeisiin, joilla tuetaan hallinnonalan tuottavuuden paranemista.

2022 talousarvio	2 875 000
2021 talousarvio	2 875 000
2020 tilinpäätös	2 875 000

29. Puolustusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 709 886 000 euroa.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Laivue 2020 -hankinta	-16 126
Monitoimihävittäjien hankinta	150 842
Tasomuutos	9 729
Yhteensä	144 445

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2022 talousarvio	709 886 000
2021 talousarvio	565 441 000
2020 tilinpäätös	320 165 739

10. Sotilaallinen maanpuolustus

Selvitysosa: Suomen sotilaallinen puolustuskyky on kokonaisuus, jota kehitetään pitkäjänteisesti. Puolustuskyky muodostuu puolustusjärjestelmän sotilaallisista suorituskyyvyistä sekä kansallisesta viranomaisyhteistyöstä ja kansainvälisestä puolustusyhteistyöstä. Hallitusohjelman mukaan toimintaympäristön kehitystä vastaavan puolustuskyvyn ylläpito ja sen kehittämisedellytykset varmistetaan turvaamalla puolustushallinnolle riittävät resurssit. Poistuvat meri- ja ilmavoimien suorituskyyvyt korvataan täysimääräisesti (HX-hanke ja Laivue 2020). Samalla huolehditaan maapuolustuksen ja puolustusjärjestelmän muiden osien ylläpidosta.

Puolustuksen ylläpidon ja kehittämisen painopisteet ovat puolustusvalmiuden ylläpito ja materiaallisen valmiuden kehittäminen, strategisten hankkeiden toimeenpano ja uusien suorituskyykyjen käyttöönoton aloittaminen, maanpuolustuksen ja puolustusjärjestelmän muiden osien ylläpito strategisten hankkeiden toimeenpanon aikana sekä paikallispuolustuksen ja paikallisjoukkojen kehittäminen.

Hallinnonalan vaikuttavuuden ja Puolustusvoimien toiminnallisen tuloksellisuuden tärkein mittari on Puolustusvoimien kyky toteuttaa lakisääteiset tehtävänsä. Sen perustana on tuotettu normaaliolojen ja poikkeusolojen suorituskyyky (tuotokset ja laadunhallinta), tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamalli (toiminnallinen tehokkuus) sekä vaatimukset täyttävä henkilöstöjärjestelmä (henkisten voimavarojen hallinta).

Tuotokset ja laadunhallinta

Puolustusvoimien tärkeimmät tuotokset ovat suorituskyykyiset joukot ja järjestelmät, joilla toteutetaan lakiin perustuvia tehtäviä. Puolustusvoimille asetetut tuotosten ja laadunhallinnan tulostavoitteet:

- Ennaltaehkäisevä kyky ja valmius toteuttaa sotilaallisen maanpuolustuksen tehtävät on ylläpidetty.
- Ennakkovaroituskykyä on ylläpidetty turvallisuuspoliittisen ja sotilaallisen päätöksenteon tueksi.
- Alueellista koskemattomuutta on valvottu.
- Alueloukkauksiin on reagoitu tilanteen vaatimalla tavalla.
- Alueellinen koskemattomuus on turvattu.
- Joukkojen ja järjestelmien ylläpidon vaatimusten mukainen joukkotuotanto on toteutettu.
- Pyydetty virka-aputehtävät on toteutettu.
- Uusien sotilaallisen kriisinhallintaoperaatioiden edellyttämät joukot on koulutettu ja varustettu.

Suorituskyykyvaatimukset täyttävät, tuotetut sodan ajan joukot arvioidaan Puolustusvoimien sisäisessä prosessissa. Käytettävyyden, materiaalin kunnossapidon ja ampumatarvikkeiden sekä keskeisten hankkeiden kokonaiskuva käydään vuosittain läpi osana talousarvion toimeenpanoa.

Tuotosten ja laadunhallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita

Tuotokset	2020 toteutuma	2021 arvio	2022 arvio
Koulutetut varusmiehet (lkm)	19 911 ¹	21 000	20 600
Varusmiesten sotaharjoitusperusteiset maastovuorokaudet (lkm)	27	30	30
Kertausharjoituksissa koulutetut reserviläiset (lkm)	14 386	19 300	19 300
Kertausharjoituskoulutetut reserviläiset/ sodan ajan joukkoihin sijoitetut (%)	5,1	6,9	6,9

	2020	2021	2022
Tuotokset	toteutuma	arvio	arvio
HN-lentotunnit (lkm)	8 825	9 000	9 000
NH90-lentotunnit (lkm)	1 776	1 850	1 850
Alusvuorokaudet (lkm)	1 331	1 200	1 150

¹⁾ Sisältää myös vapaaehtoisten naisten määrän (831 v. 2020).

	2020	2021	2022
Laadunhallinta	toteutuma	arvio	arvio
Kouluttajien määrä/koulutusjoukkue (lkm)	2,7	2,5	2,5
Koulutuksen laatu ("armeija-aika" 1—5, varusmiesten loppukysely)	4,3	4,2	4,2
Reservin koulutuksen laatu (yleisarvosana 1—5, reserviläiskysely)	4,1	4,0	4,0

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnallisen tehokkuuden tärkein mittari on tarkoituksenmukainen organisaatio ja toimintamallin siten, että sodan ajan suorituskyky (sodan ajan joukot) kyetään tuottamaan mahdollisimman kustannustehokkaasti asetetuista suorituskykyvaatimuksista tinkimättä. Puolustusvoimille asetetut toiminnallisen tehokkuuden tulostavoitteet:

- strategisten hankkeiden toteuttaminen (suunnittelu, toteutus ja seuranta)
- puolustusmateriaalin hankintaprosessin tehostaminen (suunnittelu, toteutus ja seuranta)
- kumppanuuksien palvelujen ja valmiuden varmistaminen kaikissa oloissa kustannustehokkaasti
- puolustusyhteistyön syventäminen suorituskykyjen ylläpidossa ja rakentamisessa, yhteistoimintakyvyn kehittämisessä, tilannekuvan muodostamisessa sekä kansainvälisen avun antamiseksi ja vastaanottamiseksi
- digitalisaation, digitaalisen turvallisuuden ja tiedon hyödyntämisen kehittäminen.

Toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja/seurantakohteita

	2020	2021	2022
Toiminnallinen tehokkuus	toteutuma	arvio	arvio
Taloudellisuus			
Varusmiespäivän hinta (euroa)	46	46	45
Reserviläispäivän hinta (euroa)	186	187	191
Henkilötyövuoden hinta (euroa)	57 955	59 082	60 628
Tuottavuus			
Koulutetut varusmiehet/varusmiespalvelukseen tulleet (%)	84	85	85
Pääesikunnan ja puolustushaarojen ja aluetoimistojen esikuntien henkilötyövuosimäärä/Puolustusvoimien henkilötyövuosimäärä yhteensä (%)	13	13	13
Kannattavuus			
Maksuperustelain mukaisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus-% on vähintään	110	105	105

Henkilöstövoimavarojen hallinta

Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä keskitytään ydintoimintaan. Puolustusvoimille asetetut henkilöstövoimavarojen hallinnan tulostavoitteet:

Puolustusvoimien henkilöstö

- Henkilöstövoimavaroja keskitetään ydintoimintoihin: toimintavalmiuden ylläpitämiseen, asevelvollisten kouluttamiseen, uusien suorituskykyjen ylläpidon ja kehittämisen tehtäviin.
- Henkilöstöjärjestelmän kehittämisessä huomioidaan valmiuden ja kansainvälisen yhteistoiminnan ja kriisinhallinnan asettamat vaatimukset.
- Henkilöstön toimintakykyä ja työhyvinvointia kehitetään.

Asevelvollisuus

- Sodan ajan joukkojen vahvuutta ylläpidetään 280 000:ssa.
- Varusmiespalveluksen kehittämistä jatketaan Koulutus 2020 -ohjelman mukaisesti.
- Maanpuolustustahtoa tuetaan asevelvollisten laadukkaalla koulutuksella, kansalaisille suunnattavilla yleisötapahtumilla sekä vahvistamalla sisäistä ja ulkoista viestintää.

Vapaaehtoinen maanpuolustustyö

- Vapaaehtoinen maanpuolustuskoulutus toteutetaan muuttuneen lainsäädännön ja toimintamallin mukaisesti.

Henkisten voimavarojen hallinnan tunnuslukuja/seurantakohteita

	2020	2021	2022
Henkisten voimavarojen hallinta	toteutuma	arvio	arvio
Puolustusvoimien tehtäväkokoontaminen			
pl. sopimussotilaat	12 336	12 360	12 376
Henkilötyövuosimäärä (htv) ml. sopimussotilaat (mom. 27.10.01)	12 147	12 315	12 058
Sairauspoissaolot (työpäivää/henkilötyövuosi)	5,9	alle 8,0	alle 8,0
Kokonaistyötyytyväisyys (työilmapiiri, 1—5)	4,2	4,1	4,1

Sotilaallisen maanpuolustuksen menot (pl. alv)

	2020		2021		2022	
	toteutuma		varsinainen		arvio	
	milj.	%	milj.	%	milj.	%
	euroa		euroa		euroa	
Materiaalisen valmiuden menot (pl. HX ja Laivue 2020)	922	37,9	967	38,0	1 014	39,2
— Puolustusmateriaalihankinnat (pl. HX ja Laivue 2020)	470		574		621	
— Toimintamenorahoituksella tapahtuva joukkojen varustaminen (pl. palkat)	40		15		30	
— Materiaalin kunnossapito (pl. palkat)	412		378		363	
Kiinteät henkilöstömenot	703	28,9	712	27,9	731	28,2
Kiinteistömenot	262	10,8	269	10,6	269	10,4
Muut sotilaallisen maanpuolustuksen menot	548	22,4	600	23,5	574	22,2
Yhteensä (pl. HX ja Laivue 2020)	2 435	100	2 548	100	2 588	100
Monitoimihävittäjien hankinta (HX)	6		1 480		1 523	
Laivue 2020 -hankinta	142		209		199	
Yhteensä	2 583		4 237		4 310	

01. Puolustusvoimien toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 961 828 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) ulkomaalaisille oppilaille annettavasta sotilaskoulutuksesta ja Puolustusvoimien joukkojen kansainvälisestä harjoitustoiminnasta ja sen valmisteluista sekä muusta Puolustusvoimien kansainvälisestä yhteistoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) enintään 1 600 000 euroa palvelussuhdeasuntojen vuokraosuuksien maksamiseen Puolustusvoimien toiminnallisiin tarpeisiin perustuen tai puolustusministeriön määräämäksi siirtymäajaksi puolustushallinnon rakennemuutoksen henkilöstöjärjestelyihin liittyvistä syistä tai muihin puolustushallinnon vastaaviin tarpeisiin perustuen
- 3) enintään 155 000 euroa sotainvalideille ja sotaveteraaneille, maanpuolustustyölle, partiolaistoimintaan sekä merkittävälle urheilu- ja muille vastaaville tapahtumille suoritettavan liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan hintojen alentamiseen
- 4) Puolustusvoimien toimintaan liittyvien kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksuihin ja monikansallisten yhteishankintajärjestelyjen kuluosuuksiin
- 5) Vapaudenristin Ritarikunnan menoihin
- 6) kotimaisen puolustusteollisuuden vientiedellytysten ja kansainvälistymisen tukemiseen liittyvien menojen maksamiseen

- 7) valmiusrakentamisesta ja Ilmavoimien tukikohtien kehittämisestä aiheutuviin menoihin
- 8) Puolustusvoimien tarpeita vastaavaan museotoimintaan liittyvien menojen maksamiseen
- 9) vapaaehtoisen asepalveluksen kutsuntaterveystarkastuksista aiheutuviin menoihin.

Valtuus

1) Vuonna 2022 saa tehdä Puolustusvoimien toiminnan edellyttämiä materiaalin ja palvelujen hankintaan liittyviä pitkäaikaisia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua valtion talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2022—2027 enintään 151 603 000 euroa (Vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuus).

2) Vuonna 2022 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Uusiin tilausvaltuuksiin sisältyvien tavaroiden ja palvelujen hintojen tarkistuksista aiheutuvien lisämenojen maksamiseen käytetään Puolustusvoimien toimintamenoihin vuosittain myönnettäviä määrärahoja.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat sekä niihin liittyvät indeksien ja valuuttakurssien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisina.

Selvitysosa: Momentin bruttomenojen 1 977,0 milj. euroa arvioidaan jakautuvan seuraavasti: palkkausmenot 828,3 milj. euroa, materiaalin kunnossapidon ja joukkojen varustamisen menot (pl. palkat) 393,2 milj. euroa, kiinteistömenot 269,4 milj. euroa, asevelvollisten koulutuksen ja ylläpitohuollon menot (pl. palkat) 167,9 milj. euroa sekä muut toimintamenot 318,2 milj. euroa.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Vuoden 2018 toimintamenojen tilausvaltuus	4 800					4 800
Vuoden 2019 toimintamenojen tilausvaltuus	8 250					8 250
Vuoden 2020 toimintamenojen tilausvaltuus	19 645	10 773	10 241			40 659
Kunnossapidon kumppanuus 2020 (Millog 2020) -tilausvaltuus	126 092	126 092	125 692	125 692	377 076	880 644
Vuoden 2021 toimintamenojen tilausvaltuus	98 745	45 190	12 400	13 786	3 500	173 621
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	257 532	182 055	148 333	139 478	380 576	1 107 974

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Uusi tilausvaltuus						
Vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuus		92 130	41 745	8 664	9 064	151 603
Uusi tilausvaltuus yhteensä		92 130	41 745	8 664	9 064	151 603
Valtuudet yhteensä	257 532	274 185	190 078	148 142	389 640	1 259 577

Momentilta palkattavan henkilöstön määrä vähenee noin 170 henkilötyövuodella vuoteen 2021 verrattuna muun muassa siitä syystä, että vuonna 2021 Puolustusvoimiin palkattiin elvytystoimenpiteenä sopimussotilaita ja muuta määräaikaista henkilöstöä.

Vuoden 2022 toimintamenojen tilausvaltuudella turvataan käytettävyyssavotteiden edellyttämät järjestelmien huolto- ja ylläpitosopimukset, pitkän toimitusajan varaosahankinnat sekä tarvittavat muut palvelut vuosille 2022—2027.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Bruttomenot	1 992 946	2 004 519	1 977 016
Bruttotulot	32 348	35 381	15 188
Nettomenot	1 960 598	1 969 138	1 961 828
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	237 381		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	229 726		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	1 270	2 190	1 800
— muut tuotot	15 710	15 284	1 610
Tuotot yhteensä	16 980	17 474	3 410
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	15 053	16 370	3 050
— osuus yhteiskustannuksista	187	306	200
Kustannukset yhteensä	15 240	16 676	3 250

	2020 toteutuma	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 740	798	160
Kustannusvastaavuus, %	111	105	105
Hintatuki	180	155	155
Kustannusvastaavuus hintatuen jälkeen	1 920	953	315

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Henkilö- ja tehtävämäärän lisääminen (HO 2019)	1 000
Ilmavoimien lentotoimintaharjoitukset Kauhavalla	-200
Kustannustasotarkistus (2020)	-13 658
Kustannustasotarkistus (2022)	16 534
Määräaikainen henkilöstö (Elvytys)	-2 500
Siirto momentilta 27.10.18	1 419
Siirto momentilta 27.10.19	-1 000
Sopimussotilaat	-2 500
Sotilastiedustelulaki	750
Valtorin palvelumaksun korotus (2019)	-753
Varusmiesten ruokarahat	-7 100
JTS-miljardin tuottavuussäästö	-4 803
Palkkausten tarkistukset	5 501
Yhteensä	-7 310

2022 talousarvio	1 961 828 000
2021 III lisätalousarvio	-6 107 000
2021 talousarvio	1 969 138 000
2020 tilinpäätös	1 974 942 999

18. Puolustusmateriaalihankinnat (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään 820 737 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) puolustusmateriaalin hankkimisesta ja Puolustusvoimien turvallisuushankinnoista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä hankittujen järjestelmien testaukseen ja käyttökoulutukseen
- 2) puolustusmateriaalihankintoihin ja Puolustusvoimien turvallisuushankintoihin välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan
- 3) puolustusmateriaalin sodan ajan välttämättömän varastotarpeen mukaisten varaosien ja vaihtolaitteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Muihin puolustusmateriaalihankintoihin kuin tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen tai niihin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen määrärahaa saa käyttää enintään 200 267 000 euroa.

Valtuus

1) Vuonna 2022 saa tehdä sotilaallisen maanpuolustuksen suorituskyvyn parantamiseksi Puolustusvoimien materiaaliseen kehittämiseen liittyen uusia sopimuksia siten, että niistä saa aiheutua talousarvion voimaantulopäivän valuuttakurssitasolla valtiolle menoja vuosina 2022—2026 enintään 155 465 000 euroa (Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen 2022 -tilausvaltuus PVKEH 2022).

PVKEH 2022-tilausvaltuuden enimmäismäärän mukaiset suoritukset voidaan sitoa alaa kuvaavaan hintakehitykseen vuoden 2022 ensimmäisestä vuosineljänneksestä alkaen.

2) Vuonna 2022 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyjen tilausvaltuuksien käyttämättä olevaa määrää vastaavasti kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

3) Aiemmin hyväksytyistä tilausvaltuuksista saa aiheutua valtiolle menoja valtuuksissa olevista vuosittaisista enimmäismääristä poiketen, mutta pysyen kuitenkin kunkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuksien maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluviksi maksuperusteisena.

Selvitysosa:

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Vanhat tilausvaltuudet						
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2017) - tilausvaltuus	20 772	35 287	20 087	32 684		108 830
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2018) - tilausvaltuus	238 148	281 080	276 720	162 148	35 450	993 546
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2019) - tilausvaltuus	6 550					6 550
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2020) - tilausvaltuus	16 700	7 680	6 970	2 065	5 525	38 940
Puolustusvoimien materiaalin kehittäminen (PVKEH 2021) - tilausvaltuus	269 331	217 591	187 731	24 064	59 375	758 093
Vanhat tilausvaltuudet yhteensä	551 501	541 638	491 508	220 962	100 350	1 905 959

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Uusi tilausvaltuus						
Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2022) - tilausvaltuus	57 386	46 864	44 215	3 000	4 000	155 465
Uusi tilausvaltuus yhteensä	57 386	46 864	44 215	3 000	4 000	155 465
Valtuudet yhteensä	608 887	588 502	535 723	223 962	104 350	2 061 424

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen perustuu seuraaviin Puolustusvoimien kehittämisohjelmiin sekä niissä rakennettaviin suorituskykyihin:

Kehittämisohjelma / Suorituskyky / Tavoite

Puolustusvoimien johtamisen kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen suorituskykyjen käyttöä tukeva johtamisjärjestelmä. Tuetaan yhteisoperaatioiden johtamista ylläpitämällä ja kehittämällä ennakkovaroituskykyä, toimintaympäristötietoisuutta, valvonta- ja maalitilannekuvaa, yhteistä tilannetietoisuutta sekä varmennettuja operatiivisia tietoteknisiä palveluita. Hyödynnetään viranomaisten yhteisiä johtamisjärjestelmiä ja arjen ratkaisuja taistelunjohtajajärjestelmän tukena.

- korvataan puolustushaarojen itsenäisiä järjestelmiä ja sovelluksia yhteisellä johtamisjärjestelmällä
- luodaan edellytyksiä operaatioiden johtamiselle muuttamalla ja uusimalla teknisiä rakenteita ja palveluita
- kehitetään integroidun tiedustelun, valvonnan ja johtamisen tiedonsiirtoa ja tietoteknisen alustan liityntäkykyä
- uudistetaan tietohallintoa, toteutetaan tietotekninen integraatio, lisätään hallinnollisissa tietopalveluissa valtionhallinnon keskinäistä yhteistoimintaa ja muita kumppanuusratkaisuja sekä siirretään henkilöstövoimavaroja hallinnollisista tietopalveluista operatiiviseen tietojenkäsittely-ympäristöön
- laajennetaan toiminnanohjausjärjestelmien hyödyntämistä tavoitteena toimintavarmuuden ja kustannustehokkuuden lisääminen
- jatketaan Puolustusvoimien 2020-luvun tarpeita vastaavan puolustushaarojen yhteisen tiedustelu-, valvonta- ja johtamisjärjestelmän arkkitehtuurin luomista, jolla mahdollistetaan sähköinen, kansainvälinen tieto- ja tilannekuvavaihto
- kehitetään kyberpuolustuksen suorituskykyjä

Puolustusvoimien tiedustelun, valvonnan ja maalittamistuen kehittämisohjelma

Ylläpidetään ja kehitetään päätöksenteon ja yhteisoperaatioiden johtamisen tukena tarvittavaa ennakkovaroituskykyä, toimintaympäristötietoisuutta sekä valvonta- ja maalitilannekuvaa.

- ylläpidetään ja kehitetään tiedonhankinta- ja analysointikykyä
- ylläpidetään ilmavalvonnan kauko- ja keskivalvontaa
- ylläpidetään ja kehitetään ilmasta tapahtuvaa tiedustelu- ja valvontakykyä
- ylläpidetään tiedustelun tietojärjestelmää
- kehitetään Puolustusvoimien yhteisen maalitilannekuvan luomista
- kehitetään sotilastiedustelun kykyä tukea tulenkäyttöä ja vaikuttamista
- kehitetään elektronisen tiedustelun ja tietoverkkotiedustelun suorituskykyä

Puolustusvoimien taistelujärjestelmän yhteisten suorituskykyjen kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään suorituskykyjä, joilla vaikutetaan operatiivisesti merkittäviin kohteisiin. Kehitetään ja ylläpidetään suojaamisen ja yhteisen suojan kokonaisuuksia.

- jatketaan Puolustusvoimien erikoisjoukkojen ja helikopterijärjestelmän kehittämistä
- jatketaan korvaavan meritorjuntaohjuksen hankintoja
- hankitaan korvaavaa turvallisuusvalvontatekniikkaa
- hankitaan valmiusrakentamisen materiaaleja
- kehitetään informaatiopuolustusta

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelma

Kehitetään ja ylläpidetään Puolustusvoimien yhteinen logistinen järjestelmä, joka luo kaikissa valmiustiloissa ja toimintaympäristöissä edellytykset puolustusjärjestelmän suorituskykyjen kehittämiselle, käytölle ja operaatioiden nopealle toimeenpanolle, ylläpitämiselle ja taistelukyvyyn palauttamiselle. Logistiikkajärjestelmän suorituskykyjen kehittäminen jakautuu logistiikka- ja huoltojoukkojen kehittämiseen sekä kaikille yhteisen materiaalin hankintaan.

- jatketaan logistiikan joukkojen ja aselajijoukkojen huollon varustamista
- jatketaan materiaalihankintoja täydennys-, kuljetus- ja kunnossapitojärjestelmän puutteiden korvaamiseksi
- jatketaan ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintoja
- hankitaan taisteluasujärjestelmiä sekä henkilöballistisia suojavarusteita
- hankitaan kuorma-auto- ja kenttämuonituskalustoa

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelman päämääränä on ylläpitää Maavoimien tehtäviä ja uhkaa vastaava suorituskky. Kehittämisohjelmalla luodaan perusta korkealle toimintavalmiudelle ja nopealle reagoitukyvyille vastaamaan määritettyjä suorituskky- ja kyvykkyysvaatimuksia.

- ylläpidetään ja kehitetään Maavoimien liikkuvuutta ja kohtaamistaistelukykyä
- ylläpidetään tulenkäyttöjärjestelmää
- kehitetään joukkojen torjuntakykyä
- kehitetään tähystyksen, valvonnan ja tiedustelun suorituskkyä
- kehitetään panssarintorjuntakykyä, kranaatinheitinkomppanioiden johtamista sekä taistelijan vaikuttamiskykyä
- ylläpidetään ja kehitetään pioneeri- ja suojeluvälineitä

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään vaikuttamiskykyä ja liikkuvuutta.

- kehitetään taisteluosastojen orgaanista tulitukea
- ylläpidetään rannikkojoukkojen liikkuvuutta ja tulivoimaa sekä kehitetään rannikkojoukkojen johtamiskykyä
- jatketaan Laivue2020 -hankintaa

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelma

Ylläpidetään ilmatorjunnan sekä Hornet-järjestelmän suorituskkyä.

- hankitaan hävittäjäkalustojen elinkaaren turvaavia kriittisiä koneiden sekä moottoreiden vaihtolaitteita ja osia
- kehitetään taistelutukikohtia
- kehitetään Ilmavoimien tulenkäytön johtamisen kykyä hajauttaa toiminnot
- kehitetään torjuntakykyä tuottaa tappioita pienille ilma-aluksille kaikissa olosuhteissa
- kehitetään ilmatorjunnan suorituskkyä
- korvataan ilmatorjunnan poistuvia suorituskkyä

Puolustusvoimien joukkotuotantojärjestelmän kehittämisohjelma

Rakennetaan ja ylläpidetään joukkorakenteen mukaiset suorituskyykyiset joukot ja niiden tarvitsema henkilöstö sekä luodaan edellytykset joukkojen perustamiselle.

- kehitetään ja ylläpidetään henkilöstörakennetta sekä tehtäväkoonpanoja
- jatketaan oppimisympäristöjen sekä virtuaalisten koulutusympäristöjen kehittämistä ja ylläpitoa
- kehitetään joukkojen harjoitustoimintaa

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelma

Kehitetään kattavia ohjausmenettelyjä ja yhtenäisiä periaatteita, joilla pyritään edistämään kokonaisuuksien hallintaa, läpileikkaavuutta, tuloksellisuuden varmistamista sekä tuottavuutta ja kustannustehokkuutta päätöksenteossa ja päätösten toimeenpanossa.

- kehitetään tiedonhallinta- ja toiminnanohjausjärjestelmiä sekä arkistointia
- tuotetaan tutkimustietoa ensisijaisesti Puolustusvoimien strategisen suunnittelun tarpeisiin

Määrärahasta arvioidaan vuonna 2022 käytettävän 608 887 000 euroa tilausvaltuuksista aiheutuvien menojen maksamiseen, 11 583 000 euroa tilausvaltuuksiin liittyvistä indeksi- ja valuuttakurssimuutoksista aiheutuvien menojen maksamiseen sekä 200 267 000 euroa muihin puolustusmateriaalihankintoihin.

Sekä aiemmin hyväksytyt tilausvaltuudet että uusi PVKEH2022 -tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Puolustusvoimien materiaallinen kehittäminen (PVKEH 2022) –tilausvaltuus:

Meripuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa kehitetään Merivoimien valvontajärjestelmää ja rannikkojoukkojen vaikuttamista.

Maapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa kehitetään Maavoimien tulenkäyttöä ja joukkojen liikkuvuutta.

Ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmassa kehitetään Ilmavoimien kykyä hajauttaa normaaliolojen kriittiset toiminnot sekä kykyä väistää tiedustelua ja maalittamista. Lisäksi kehitetään kykyä torjua pieniä miehittämättömiä ilma-aluksia kaikissa olosuhteissa.

Puolustusvoimien logistiikan kehittämisohjelmassa kehitetään logistiikkajärjestelmän suorituskyykyä (johtaminen, täydennykset, kunnossapito, lääkintähuolto, huoltopalvelu). Hankitaan joukkojen suorituskyykyvaatimuksien mukaiset ampumatarvikkeet.

Puolustusvoimien toiminnanohjausjärjestelmän kehittämisohjelmassa kehitetään rakennetun alueen taistelun koulutuspaikkojen simulointijärjestelyjä ja luodaan kansallisen yhteistoiminnan mahdollistama simulaattorikoulutusympäristö.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustasotarkistus (2020)	-2 575
Kustannustasotarkistus (2022)	11 518
Laivue 2020	-8 248
Sanomaverkon tuotteistuksen aikaistaminen (elvitys)	1 200
Siirto momentille 27.10.01	-1 419
Vuoden 2021 kolmanteen lisätalousarvioon sisältyneet menoajoitusmuutokset	36 270
Yhteensä	36 746

2022 talousarvio	820 737 000
2021 III lisätalousarvio	-280 480 000
2021 talousarvio	783 991 000
2020 tilinpäätös	779 398 000

19. Monitoimihävittäjien hankinta (siirtomääräraha 5 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 522 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) monitoimihävittäjien, aseiden, ampumatarvikkeiden ja muiden järjestelmien hankintaan sekä niiden testaukseen, käyttöönottoon ja koulutukseen
- 2) palvelujen ostoihin, hallintomenoihin ja käyttöönottovaiheen ylläpitoon
- 3) varaosien ja vaihtolaitteiden hankintaan
- 4) hankintaan välittömästi liittyvään tutkimus- ja kehittämistoimintaan sekä auditointeihin
- 5) tilojen ja sotilasalueiden suunnitteluun, rakentamiseen ja käyttöönottovaiheen vuokratukustuksiin
- 6) tietosuoja- ja turvarakentamiseen sekä muihin turvallisuushankintoihin
- 7) enintään vuosittain 80 henkilötyövuotta vastaavan määräaikaisen henkilöstön palkkaamiseen
- 8) indeksi- ja valuuttakurssimenoihin.

Käyttösuunnitelma (1 000 euroa)

01.	Monitoimihävittäjien hankinta 2021 -tilausvaltuuden (HX 2021) käytöstä aiheutuvat menot	1 500 000
02.	Monitoimihävittäjien hankinnan muu rahoitus (enintään)	-
03.	Indeksimenot	22 500
04.	Valuuttakurssimenot	-
Yhteensä		1 522 500

Määrärahaa käytetään hankintasopimuksen mukaisiin ennakko- ja etappimaksuihin.

Momentille nettobudjetoidaan maksuperusteisena hankintaan välittömästi liittyvät tulot ja hankinnasta maksettujen ennakoiden viivästysajan korot. Monitoimihävittäjien hankinnasta kertyviä satunnaisia tuloja saa käyttää aseiden, ampumatarvikkeiden ja varaosien hankintaan.

Valtuus

Vuonna 2022 saa tehdä sopimuksia aiemmin hyväksytyn tilausvaltuuden käyttämättä olevaa määrää vastaavasti valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Aiemmin hyväksytystä tilausvaltuudesta saa aiheutua valtiolle menoja valtuudessa olevasta vuosittaisesta enimmäismäärästä poiketen, mutta pysyen kuitenkin valtuuden kokonaismäärän puitteissa.

Tilausvaltuuden maksatusmäärärahat ja niihin liittyvät indeksien noususta aiheutuvat lisätarpeet tai alenemisesta syntyvät vähennykset budjetoidaan talousarviossa varainhoitovuoteen kuuluvaksi maksuperusteisena.

Selvitysosa: Kohdan 5) tilapäiset vuokratustannukset on muutettu muotoon käyttöönottovaiheen vuokratustannukset. Monitoimihävittäjien hankintaan liittyvä rakentaminen ja rakentamiseen liittyvät vuokrana maksettavat ylläpitokustannukset katetaan momentilta vuoden 2030 loppuun saakka. Tilapäiset vuokratustannukset sisältyvät käyttöönottovaiheen vuokratustannuksiin.

Kohdan 7) henkilötyövuosien enimmäismäärä nousee viidestäkymmenestä kahdeksaankymmeneen. Muutoksella varmistetaan kahden hävittäjäkaluston samanaikaista käyttöä ja varaudutaan perustamaan ulkomaille yhteystoimisto uuden kaluston käyttöönottovaiheeseen.

Valtuuden käyttöön liittyvistä sitoumuksista ja sopimuksista aiheutuvat valtion menot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024	2025	2026—	Yhteensä vuodesta 2022 lähtien
Vanha tilausvaltuus						
Monitoimihävittäjien hankinta 2021 - tilausvaltuus (HX 2021)	1 500 000	1 500 000	1 000 000	800 000	3 700 000	8 500 000
Menot yhteensä	1 500 000	1 500 000	1 000 000	800 000	3 700 000	8 500 000

Monitoimihävittäjien hankinta perustuu Puolustusvoimien ilmapuolustuksen taistelujärjestelmän kehittämisohjelmaan sekä siinä rakennettaviin suorituskykyihin:

Suorituskyky / Tavoite

Monitoimihävittäjien suorituskyky on keskeinen osa Suomen puolustusjärjestelmää ja se integroidaan osaksi puolustusvoimien valvonta- ja johtamisjärjestelmää.

- ylläpidetään ilmapuolustuksen suorituskyky 2060-luvun alkuun asti
- vastataan toimintaympäristön kehitykseen sen asettamien vaatimusten mukaisesti
- tuetaan koko puolustusjärjestelmää tiedustelu-, valvonta- ja maalinosoituskyvyillä sekä reaaliaikaisella tiedonkäsittelyllä ja -siirtokyvyillä

- hankitaan lentokoneet, lentokoneen moottorit ml. varamoottorit, alkukäytön vaatima varaosapaketti ja varaosalaitteet, henkilöstön koulutusta ja teknillistä tukea koneen käyttöönottoon ja operoinnin aloittamiseen, simulaattorijärjestelmät sekä muita pienempiä hankintakokonaisuuksia
- hankitaan ilmasta ilmaan, ilmasta maahan ja ilmasta merenpintaan aseita operatiivisen valmiuden aloittamiseen tarvittava määrä
- hankitaan ostajan hankintavelvollisuuteen kuuluvia järjestelmiä mm. radiojärjestelmän salauslaitteita tai datalinkkijärjestelmän osia
- suunnitellaan ja toteutetaan hankkeen tarvitsema toimitila-, sotilasalue-, tietosuoja- ja turvarakentaminen
- hankitaan suorituskyvyn edellyttämät johtamisjärjestelmäkokonaisuudet.

Vuosittain sitomattomana siirtyvään määrärahaan ja sitomattomana siirtyvään tilausvaltuuteen tehtävät valuutta- ja kustannustasotarkistukset säilyttävät rahoituksen ostoarvon tilanteessa, jossa muun muassa kaikista ase- ja varaosahankinnoista ei ole tarkoituksenmukaista tehdä sopimusta hankinnan alkuvaiheessa.

Tilausvaltuus kaikkine taloudellisine seurannaisvaikutuksineen toteutetaan puolustusministeriön hallinnonalalle vahvistettujen valtiontalouden kehysten puitteissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kustannustasotarkistus (2022)	22 500
Vuosiosuuden muutos	21 000
Yhteensä	43 500

2022 talousarvio	1 522 500 000
2021 talousarvio	1 479 000 000
2020 tilinpäätös	10 000 000

50. Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 4 852 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukemiseen
- 2) Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle (MPK) myönnettävään valtionavustukseen sille laissa vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta (556/2007) säädettyjen julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin toimintamenoihin ja varautumistoiminnan kuluihin
- 3) kaatuneiden muiston vaalimistyöstä aiheutuviin menoihin.

Selvitysosa:

Toiminnalliset tulostavoitteet

	2020 toteutuma	2021 ennakoitu	2022 tavoite
Toiminnallinen tehokkuus			
Taloudellisuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien vuosikustannukset / ko. toiminnan koulutuspäivien määrä (euroa)	147	96	96
Tuottavuus			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutuspäivien määrä / ko. toimintaan kohdistettu MPK:n palkatun henkilöstön henkilötyövuosimäärä	441	706	762
Tuotokset (vaikuttavuus ja tehokkuus)			
MPK:n julkisten hallintotehtävien mukaisen koulutuksen koulutuspäivien määrä (pv)	24 713	48 000	48 000
Laadunhallinta			
MPK:n koulutuksen laadun parantamiseksi annettavan kouluttajakoulutuksen määrä koulutuspäivinä (pv)	2 229	3 500	3 500
MPK:n kurssityytyväisyys			
Oppilastyytyväisyys (asteikolla 1—5)	4,53	4,0	4,0
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen			
Työtyytyväisyys (asteikolla 1—5)	4,09	4,0	4,0

Laki vapaaehtoisesta maanpuolustuksesta annetun lain muuttamisesta (868/2019) tuli voimaan 1.1.2020.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kertaluonteisen lisäyksen poisto	-200
Yhteensä	-200

2022 talousarvio	4 852 000
2021 talousarvio	5 052 000
2020 tilinpäätös	3 652 000

30. Sotilaallinen kriisinhallinta

Selvitysosa: Määrärahat suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenoihin budjetoidaan ulkoministeriön pääluokassa momentille 24.10.20 (sisältää EU:n taisteluosastojen koulutus- ja valmiusajan menot sekä operaatioihin lähettäessä palkkausmenot). Määrärahat sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenoihin sekä tarkkailijatoiminnan menoihin budjetoidaan puolustusministeriön pääluokassa momentille 27.30.20.

Osallistuminen sotilaalliseen kriisinhallintaan on osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Sen kautta voidaan vaikuttaa Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Puolustusvoimat toteuttaa sille osoitetut kriisinhallintatehtävät ja ylläpitää valmiutta osallistua uusiin operaatioihin sekä koulutus- ja neuvonantajatehtäviin. Osallistumisen kansalliset tavoitteet asetetaan operaatiokohtaisesti. Osallistumisen vaikuttavuuden arvioinnin tueksi pyritään laatimaan tarpeelliset mittarit. Valmistelussa ja toteutuksessa huomioidaan, että operaatiot ovat usein monimuotoisia ja niissä tarvitaan myös erityissuorituskykyjä. Operaatiot voivat käynnistyä tai osallistumistasoa käynnissä oleviin operaatioihin voidaan joutua säätämään erittäin nopeasti, mikä vaatii joustavuutta ja nopeaa reagointikykyä etenkin puolustushallinnolta, mutta myös valtionjohdon päätöksenteolta. Laaja-alainen suorituskykyjen käyttö operaatioissa on merkittävää niin suorituskykyjen kehittämisen kuin osallistumisen vaikuttavuuden kannalta.

Kriisinhallintaoperaatioista saadut kokemukset hyödynnetään sekä kansallisten että kriisinhallinnan suorituskykyjen kehittämisessä. Sotilaallisen kriisinhallinnan suorituskykyjä on kyettävä käyttämään vaativissa ja nopeasti käynnistettävissä eri organisaatioiden tai koalitioiden operaatioissa sekä koulutus- ja neuvonantajatehtävissä.

Toiminnalliset tulostavoitteet

Sotilaalliselle kriisinhallinnalle asetetaan seuraavat, pääluokkaperusteluissa esitettyjä hallinnonalan yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita edistävät, alustavat toiminnalliset tulostavoitteet:

- Puolustusvoimat on toteuttanut sille osoitetut kriisinhallintatehtävät
- Puolustusvoimilla on valmius osallistua uusiin operaatioihin ja koulutus- ja neuvonantajatehtäviin.

	2020 tilinpäätös	2021 varsinainen talousarvio	2022 esitys
Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen ylläpitomenot (UM), milj. euroa	26,5	53,1	53,1
Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (PLM), milj. euroa	59,4	58,7	64,3
Yhteensä	85,9	111,8	117,4

20. Sotilaallisen kriisinhallinnan kalusto- ja hallintomenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 64 273 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa (211/2006) tarkoitetun kriisinhallintahenkilöstön palkkaus-, päiväraha-, muonanparannusraha- ja koulutusmenojen sekä valtion eläkemaksun ja kriisinhallintahenkilöstölle palvelusajaksi otetun henkilövakuutuksen kustannusten maksamiseen sekä sotilaallisen kriisinhallintahenkilöstön ryhmätapaturmavakuutusta vastaavien etuuksien maksamiseen ja niistä aiheutuvien hallintokulujen maksamiseen
- 2) EU:n taisteluosastojen koulutusajan palkkaus-, muutto- ja asumismenoihin sekä siirtokorvauksiin
- 3) sotilastarkkailijoiden palkkojen ja kansallisen päivärahan maksamiseen
- 4) valmiusjoukon palkkaus-, koulutus-, ylläpito-, varustamis-, hallinto- ja muiden kulutusmenojen sekä kansainvälisten kriisinhallintakurssien menojen maksamiseen
- 5) suomalaisten kriisinhallintajoukkojen henkilöstön matkakustannusten, terveydenhoito-, kuljetus-, varustamis-, huolto-, edustus- ja hallintomenojen maksamiseen
- 6) Suomen kansainväliseen kriisinhallintaan nimeämien joukkojen varustamisesta aiheutuviin menoihin
- 7) kansainvälisen kriisinhallintayhteistyön puitteissa annettavaan koulutukseen ja sen materiaalikuluihin
- 8) kansainvälisen kriisinhallintatyön puitteissa yksittäisille maille annettavasta tuesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen puolustussektorilla ja vakauttamistehtäviin konfliktien jälkeen
- 9) sellaisten kansainvälisten kriisinhallintaoperaatioiden, joihin Suomi ei lähetä henkilöstöä tai muuten osallistu, materiaalisesta tukemisesta aiheutuvien siirtomenojen maksamiseen
- 10) Strategic Airlift Capability (SAC) -sopimuksen hallinto- ja käyttökustannuksista aiheutuviin menoihin
- 11) Suomen osallistumisesta Pohjoismaiden Base Camp -pooliin aiheutuviin menoihin.

Käyttösuunnitelma (euroa)

01.	Suomen Kosovon kriisinhallintajoukon menot (KFOR-operaatio)	1 679 000
03.	Sotilastarkkailijatoiminnan menot	2 391 000
04.	Resolute Support -operaatio, Afganistan	3 100 000
05.	Irakin koulutusoperaation menot	8 370 000
07.	Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	6 148 000
08.	Kriisinhallinnan joukkojen kehittämisohjelma	16 800 000
11.	EUTM/Somalian koulutusoperaation menot	598 000
12.	EUNAVFOR MED Irini, Välimeren operaation menot	280 000
15.	Libanonin kriisinhallintaoperaation menot	10 985 000
16.	EUTM/Malin koulutusoperaation menot	1 616 000

17.	Malin YK-operaation menot (MINUSMA)	1 056 000
19.	Naton Irakin koulutusoperaation menot (NMI)	1 343 000
20.	Varalla käynnissä olevien operaatioiden lisämenoihin ja niiden jatkamiseen, mahdollisiin uusiin kriisinhallintaoperaatioihin sekä muihin kriisinhallintamenoihin	9 907 000
Yhteensä		64 273 000

Selvitysosa: Määräraha on mitoitettu Suomen kriisinhallintajoukkojen vahvuuksien ja tehtävävaatimusten mukaisesti ottaen huomioon ne kriisinhallintaoperaatiot, joihin Suomi todennäköisesti tulee osallistumaan vuonna 2022. Näissä operaatioissa toimivan henkilöstön määrän arvioidaan olevan enintään 500 henkilötyövuotta. Afganistanin Resolute Support -operaatio päättyy vuonna 2021. Vuoden 2022 määrärahalla katetaan operaation kaluston paluuhuollon kustannukset sekä tuhoutuneen kaluston korvaavan kaluston hankinta.

Sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten korvaukset ja muut tulot tuloutetaan momentille 12.27.99.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Irakin koulutusoperaatio	-1 274
Kriisinhallintaoperaatioiden yhteiset menot	1 250
Kustannustasotarkistus (2020)	-706
Kustannustasotarkistus (2022)	950
Muiden käyttösuunnitelmakohtien muutokset	9 825
Resolute Support -operaatio, Afganistan	-4 501
Yhteensä	5 544

2022 talousarvio	64 273 000
2021 III lisätalousarvio	-706 000
2021 talousarvio	58 729 000
2020 tilinpäätös	59 386 000

95. Kurssivaihtelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 10 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää suomalaisista kriisinhallintajoukoista aiheutuvien puolustusministeriön hallinnonalan menojen laskutuksessa syntyviin kurssieroihin.

2022 talousarvio	10 000
2021 talousarvio	10 000
2020 tilinpäätös	-453